

Q. D. B. V.
DIATRIBE HISTORICA
PRIOR

Quâ

GENUINAM
CURLAN-
DÆ GENTIS
ORIGINEM

Amplissimi Philosophorum ordinis suffragio

LEUCOREIS ATHENIS

publicè recensēbit

PRÆSES

M. SAMUEL RHANÆUS,
Gramsdenâ Curlandus

RESPONDENTE

JOH. CHRISTOPHORO ERNESTI,

Keula-Thuringo.

Addiem Octobr. A. O. R. M. DC. LXXXIII.

H. L. 2. C.

WITTEBERG Æ, Typis Viduæ AUGUSTI BRUNNII.

PROOEMIUM.

Non sanè nihil ponderis habet, quod rerum diu oblitteratarum vetustas multis difficultatem objicit, & plerosque ab instituto deterret, ut vel in conatu operis calamum abjiciant, & victi molestiâ conquiescant. Quod mihi nunc evenire fateor, dum & Scriptorum antiquorum silentiò, & monumentorum inopiâ me à proposito revocari sentio, ut non ausim mihi famere, quod captum excedit. Historiam contexere, per se grave; Sed **CURLANDORUM** antiquitates evolvere non Tyronis est, sed Delium, ut dicitur, natatorem exposcit. Amor tamen in Patriam, cui, dicente (a) *Bembò*, nihil tam arduum est: quin id exuperet; defendit inceptum, & temeritatis me absolviç, quorsum spectant (b) *Procopii* “scitissimi Sophistæ verba: Si Parentibus officium reddere, cum “veterum dicta, tum lex naturæ præcipit, quantam æquum est “Patriæ gratiam rependere, è qua Parentibus etiam vivendi initium prodit. Itaq, ego spe ducor, nec falli me existimo, si rudi hóc & incompositò schediasmate non quidem referre Patriæ ornamenta, & in me etiam exstantia merita, sed tamen pietatem meam qualitercunque testari possim: Id enim gratum meritis testimonium fore confido, hoc magis, quod suave sit, “versari inter Majores suos, & veterum dicta factaq; recensere, “atque eorum venerationi totum se dare. Quod (c) *Egesippi*

A 2

effa-

(a) *Petr. Bembo in Histor. Venet. Lib. I. pag. 12.* (b) *Epistola XLX.*

(c) *De excidio Hierosolymitano L. IV. Cap. XVIII.*

e factum est, quodque (a) *Ovidius* jam dudum commendavit. Cum autem difficile impeditumque sit, tradere Historiam, è monumentis erutam, tum parum de conatu meo sperare possum: Tantum ergo abest, ut credam, me ultimas gentis nostræ origines accuratè posse exsequi, ut potius sentiam, non mediocrem esse facultatem, quæ tot implicatas abstrusasquè gentis nostræ res complecti, & exactius consignare possit. Nihil verò mihi tribuo, quod ex tripode exceptum sit: Probabiliora cujusvis judicio libens relinquo: Multò minus cuiquam aliquid meorum obtrudere cupio, quippe discendi avidus, & promptè admissurus, si meliora afferantur. Nam omnia me deficiunt, ætas, rerum usus, subsidia, apparatusquè doctrinæ uberioris: Unum me, præsertim cum animum ad antiquissima revoco, solatur, quod me Sapientes docuerunt: **Tam diu habenda quædam certissima esse, quam diu non dantur iis certiora.**

§. I.

PRiusquam verò rem ipsam ingredi-
 ar. vocabula mihi introspectenda sunt, quibus prisca gens appellata est; atq; hæc eò minùs negligenda mihi videntur, quod rerum notæ dici solent, & sæpe ad illas investigandas attinent, conferuntq; per multum. Ordiam autem à SCYTHARUM nomine, quod primas terræ nostræ incolas habuisse non dubito, & scio mihi adsentiri gravissimos Scriptores, tum id potissimum mihi argumento est: quod vetustissimi Græcorum (b) "Scriptores, quicquid versus Septentriones ultra Emaum Emodumq; montes, mare Caspium, Caucasiam juga, Pontum Euxinum

(a) Nescio qua natale solum dulcedine cunctos

Ducit, & immemores non sinit esse sui.

(b) Vid. *Phil. Cluverii German. antiqua. Lib. I. Cap. II. p. 19.*

“ xinum, Istrum annem & Alpes marequè internum situm est, hoc uno SCYTHIÆ nomine appellarent. Postmodum verò cum autore (a) *Plinio*, SCYTHARUM nomen usquequaq; in Sarmatas atque Germanos transfret; cumq; aliï apud (b) *Strabonem* Septentrionem universum in tria Arimasporum, Sarmatarum & Hyperboreorum genera nominaq; dividerent, sigillatim SARMATARUM vel SAUROMATARUM & in (c) *Chronico Alexandrino* Γαραιμάντων nomen adepti sunt, quos tandem SLAVINOS & (d) *Phil. Cluvero* iudice, rectius SLAVOS posterior ætas Mauritiana (observante (e) *Melanchtone*), *Theophylactus* etiam *Simocatta* imitatione Latini nominis Σλαβινῶν; appellavit, ac eosdem RIPHACES quoq; dictos esse ex (f) *Pomponio Mela* colligi potest; tum & SPORIORUM appellatiōe à Græcis notatos (g) *Alex. Guagninus* tradit, atq; dum FENNORUM nomen à Prussis ad Lithuanos usq; (h) *Althammerus*; extendit, dumq; HERULIS veteribus Lithuaniam, & reliquas ejusdem gentis provincias sedem atquè originem fuisse, non ambigit (i) *Kojalovvitus*, conterminos hosce, de utrisq; participasse nominibus, verosimile videtur.

§. II. Sarmatæ autem procedente tempore novas subinde instituebant colonias, quarum prima, & si (k) *Ptolemaum* sequimur, maxima pars VENEDI existere, & hunc terræ tractum insedere; quod infra plenius memorabo. Hic interim tacendum non est, Venedos postmodum, subintrantibus Æstiiis, VENEDORUM in ÆSTIORUM (qui & ÆSTII & (l) *Jornandi* ITEMESTI & ÆSTRI, (m) *Cassiodoro* HÆSTI, AISTI denique (n) *Eginharto* dicuntur) nomen commutasse, & divisâ à *Plinio*

A 3

- nio
- (a) *Histor. natural. Lib. IV. Cap. XII.* (b) *Lib. I. Cap. XI.* (c) *Vid. Sam. Bochartus in Phaleg. Lib. III. Cap. X. p. 198.* (d) *Germ. antiqua Lib. III. Cap. XLIV. p. 690.* (e) *in Chronic. Carion. Lib. IV. f. 312.* (f) *Lib. I. C. II. (g) in Sarmat. Europ. descript. f. 3. (h) in Tacit. ap. Schard. Rediv. T I. f. 36. β.* (i) *Hist. Lith. Part. I. Lib. I. p. 5. seq.* (k) *Lib. III. Geograph. Cap. V.* (l) *Lib. de reb. Ger. Cap. V. pag. 615. & Cap. XXIII. pag. 643.* (m) *Lib. V. Var. Epist. II. (n) in Vita Caroli M. Cap. XII.*

no Æstiorum Gente in Scyros & Hirros, HIRRORUM nomen
 obtinuisse. Confer. (a) *Jornandes*, qui & *Jordanus* & *Gordianus*
 dicitur, (b) *Casiodorus* & post utrumq; (c) *Eginbartus* tam re-
 centiores (d) *Cluverus* (e) *Zeilerus*, aliq;. Dum verò (f) Scri-
 ptorum nonnulli prædictos Æstios commutato nomine GO-
 THOS appellant, profectò subindicant, Gothorum progeni-
 em fuisse; inde forsan evenit, ut GOTHÆ ORIENTALIS ap-
 pellatione designaretur apud (g) *Bilbaldum Birkeimerum*. Po-
 stremò ARIOS etiam atq; MANIMOS (h) *Melanchton* collo-
 cat, ubi nunc Curetes suas fedes atq; Samogethi habent, etsi ta-
 men non nesciam, aliter eosdem (i) *Althammerum* interpre-
 tari. Atque hæc quidem primà & antiquissima Patriæ gentis
 nomina strictim breviterquè perstrinxi, ut ultimos ejus mores
 non abhorre à Curlandis, factaq; congruere, & ex HIRRO-
 RUM, ÆSTIORUM, VENEDORUMque monumentis arcessi
 “ huc posse, ostendam; ceu & de Venedis intelligenda pleraq;
 “ omnia, quæ Historiæ Romanæ Scriptores inde jam à Trajano
 “ Imperatore de SARMATIS memoriæ mandarunt, haud ine-
 ptè colligere videtur (k) *Cromerus*.

§. III. Christianis seculis alia recepta sunt, quorum ta-
 men illud servatâ temporum serie, antiquius videtur, quò ante
 nominis specialis originem communiter LIVONES diceban-
 tur; qui *Tacito* LEMOVII sunt, (l) *Althamero* teste, & EF-
 FLUI, (m) *Jocodo Willichio Reselliano* annotante, (n) aliis *Die*
Enffen & Enffländer / (o) *Alexandro Guagnino* LOTIALI
 atque LOTWONI (p) *Bonfinio* etiam LIBONES, perinde

ac
 (a, b, c) locis proximè citatis (d) *German. antiqua Lib. III. Cap. XLVI.*
pag. 693. (e) *Itinerario Germ. Cap. I. fol. 13.* (f) *Vid. M. Christ. Hart-*
knock de var. reb. Pruss. Dissert. I p. 32. (g) *in Germ. explic. que exstat a-*
puud Schardium rediv. Tom I. f. 12. (h) *in Chron. Cario. Lib. IV. fol. 304.*
 (i) *in Tacit. ap. Schard. rediv. Tom. I. fol. 33.* (k) *de orig. & reb. gest. Po-*
lon. Lib. I. Cap. XII. fol. 42. (l) *In Tacitum apud Schard. rediv. Tom. I.*
β. Vid. & Volateranus Geograph. Lib. VII. & Æneas Sylavius Europ.
Cap. XXVIII. (m) *apud Schard. rediv. Tom. I. fol. 66. D.* (n) *Vid. præter*
Weisselium Chron. ord. fol. 39. b. 41. b. 42. (o) *Sarmat. Europ. Descript.*
fol. 45. (p) *Rer. Hun. dec I. Lib. I. f. 3. 45.*

ac terra eorundem LIBONIA. Et idem LIVONUM nomen multis hodiè Scriptoribus cum Livonia speciatim dicta commune habere gentem nostram, in aprico est, etsi, quando primum exortum sit, haud faciliè explicare queamus, fatente id ipsum doctissimo harum originum interprete (a) *Cluvero*. Quod verò etiam PRUSSOS dici (b) *Helmoldo* (c) *Cluverus* observat, id unò duntaxat exemplò se tuetur, & nusquam alibi proditum esse, tutò affirmare ausim.

§. IV. Porro etiam CARYONES dici *Ptolemao* (d) *Matthias Strykowskius* opinatur, non inani conjecturà, aut inscitò verosimilitudinis argumentò, quod temporibus *Carolovingorum* gens hæc dicta sit CHORI, unde CHORIONES, vel mutatà literà CHARIONES appellationem fortitos, prorsus existimare licet. Scribit namquè (e) *Job. Aventinus*: Venedos “ CHARIONES propriè dictos eam Norici portionem, quæ intra Taurum montem Orientem spectat, & inter fontes Muræ, Dravi, Savi, includitur, usque Aquilejensem agrum occupasse & adhuc possidere; Fortè enim sub Venedorum nomine aliquando eorum portio in oras Imperii Romani, specialiter in Noricum migravit. CHORI verò antiquitus, cum Carolovingi regnarent, appellatam esse Regionem nostram (f) *Adamus Bremenensis*, Antistes fide dignus, cum Rege etiam Daniæ familiariter collocutus, ex vita *S. Ansgarii* tradit docetq;. Non videtur congruere, quod (g) *M. Christ. Hartnoch* de Populo interpretatur, quod *Adamus* de Provincia expressit; Sed salva res est, quoniam *Adamus* stylum *Remberti* usumq; Scriptoris ævi Carolovingici non iisdem verbis reddidit, sed Provinciam nominavit, quod is de gente scripsit. Verba hæc sunt (h) Gens quædam abest, (Sueonibus) longè posita, quæ vocatur CHORI.

§. V.

- (a) *Germ. ant. Lib. III. C. XLVI. p. 695.* (b) *Lib. I. Chron. Slavor. Cap. I.*
 (c) *Germ. antiq. l. c.* (d) *Lib. II. Hist. Lith. Cap. VI. & quæ ejusdem magis quam Alexandri Guagnini creditur, Sarm. Europ. descript. fol. 48.*
 (e) *in Boiorum annal. Lib. III. fol. 150.* (f) *Lib. de situ Daniæ & reliq. Septentrion. Region. Cap. 223. p. 146.* (g) *in Disp. de Curonorum Republ. habita Regiomonti Anno 1678. §. 1.* (h) *in vita S. Ansgarii Cap. XXVII. p. 216.*

§. V. CURETES & CURI nominantur (a) *Saxoni Grammatico*, quem sequuntur (b) *Philip. Melancthon* (c) *Joh. Magnus Goshus* (d) *Joh. Funccius* (e) *Alb. Krantzzius* (f) *Zellerus* & alii, ceu & ipsa Curetum vel Curorum regio CURIA (g) sequioribus dicta est, & murata subinde CURIA in CURONIAM, CURONES, nec non CURONI Incolæ vocari cœpere. Probè tamen distinguendi nostri, quos jam iustravimus, CURETES, ab illis sunt, qui in parte Ætolorum collocantur apud (h) *Strabonem* & (i) *Stephanum*; alii eos Cretæ adscribunt, & sub aliis nominibus Daçtyli, Idæi, Coberi, Telchines, Aracnanes, Curiones, Corybantes hinc inde apud (k) Scriptores occurrunt. Quamvis nostros hosce ab illis nomen traxisse haud dubiò fortè eventum inde colligam, quod illos Cybeles Deæ (quæ & Rhea & Adestis & Phrygia & Idæa & Dindymenes & Pylenes & Pessinuncia dicitur) Cultores fuisse, ex dictis modò Scriptoribus constet; Cybelem verò & his quondam oris cultam, Deamvè habitam (l) *Willichius* (m) *Cluverus* & alii ex *Tacito* iaculenter probant; unde fortè exteros ex cultus divini harmoniâ & nominis similitudinem elicuisse, etsi non indubium, credibile tamen mihi videtur. Neque confundi debet nostra CURIA cum urbe Diœceseos Curiensis seu Rhætici Curiensis, ubi CURIA est Antistitis sedes. De quo vid. (n) *Ægid. Schudus Claronensis* (o) *Cluverus*, alii que.

§. VI.

- (a) *Histor. Dan. Lib. III. fol. 42. 31.* (b) *in Chronic. Carion. Lib. IV. fol. 304. & 313.* (c) *in Goth. Suconque Histor. Lib. V. Cap. II. p. 196.* (d) *in Chronolog. fol. 153. ad annum 1248.* (e) *in Wandal. Lib. I. Cap. XI. fol. 10.* (f) *Itinerar. German. Cap. XXIV. fol. 120.* (g) *Vid. Phil. Cluv. Germ. antiq. Lib. III. Cap. XLIII. p. 689.* (h) *Lib. IX. de situ orbis fol. 426.* (i) *in Notu ad Saxonem Gram. Lib. I. Hist. Dan. fol. 48.* (k) *Vid. Diod. Sic. Lib. III. Rer. Antiq. Cap. V. fol. 95. Pausan. in Græciæ descript. Lib. V. fol. 299. 26. it. Lib. VIII. fol. 492. 46. Lucanus de bello civ. Lib. I. p. 33. Perottus in cornu cop. fol. 499.* (l) *in Tacitum ap. Scharidium redivivum Tom. I. fol. 66. XXVI. & fol. 35. 3.* (m) *Germ. antiq. Lib. I. Cap. XXVII. p. 200.* (n) *in Alpina Rhætici descriptione Cap. XII. exstat apud Schard. rediv. Tom. I. fol. 279.* (o) *Ital. antiq. Lib. I. Cap. XV. p. 81. & Cap. XVI. p. 92. §. XXII.*

§. VI. *Adamus* verò *Bremensis* primus latina provinciae hujus vocabula civitate quasi germanica donasse, & inde *Curland* composuisse videtur, cum is, quantum mihi quidem constat, primus nominis *Curland* mentionem faciat, & in libro (a) *de situ Dania* exponat atque describat. Perperam autem, & contra Tiotismi leges (b) aliqui *CURLANDIAM* nostratam *GERLANDIAM* appellant. Quo itidem iudicio (c) *Michael Antonius Baudrand* corruptè *CURLANDIAM* appellitari censeat, id doctiorum censuræ permitto, qui Germanos nomina à regionibus ducta extendere, atque annexò Germanorum vocabulò *Land* (ut ex *Tuiscia* *Tuisland* / vel *Deutschland*) pronunciare, ex eorundem dialecto non ignorant.

§. VII. Neque id nesciunt incolæ, dum dialectum hanc ad suum quoque idioma traxere, & hujus nominis provinciam *Rurr Semme* / ad imitationem quasi conformare voluerunt. Illud verò *Rurr Semmes* etymon, quod nonnullos ab illius idiomatis *Rurr* (ubi) & *Semme* (terra) conflare memini, quasi primi ejus inventores, terram quærentes (*Rurr Semme?* ubi terra?) in hanc regionem delapsi fuerint, & inde nomen imposuerint; id inquam cum fabula junctum est, & ne operæ quidem mihi pretium videtur, nunc perscrutari. Etsi tamen *Wid Semme* (Livoniam) à mediò quasi inter *Æstiam*, *Semgalliam*ve situ nominari, & tutò concedi, & simile aliquid de *SEMGALLA* existimari possit. De qua rectè, etsi alias perperam tradens, (d) *Michael Antonius Baudrand* *SEMGALLA*, „ inquit, est *Livoniæ* pars, sic dicta, quasi terræ finis: Quasi nempe, *Semmes Gals*. Exinde liquet etiam, minus accuratè dici nonnullis *SEMIGALLIAM*, quasi quid *Galliæ* præ se ferret; & miror, id fecisse Virum ceteroqui egregium (e) *Albertum* „ *Kranzius*, dum *Semigallos*, inquit, *Senogallos* à Latinis arbi- „ tror appellari, quod ex *Gallorum* gente provenerint, ac diffusi

B

sint

(a) *De situ Dania & reliq. Septentrional. Region. Cap. 223. pag. 146.* (b) *Albertus Miræus in Not. Episcop. Lib. V.* (c) *in Geographia sub nomine Curland. fol. 314.* (d) *Geograph. fol. 224.* (e) *in Wandalia Lib. I. Cap. X. fol. 10*

„ sint, quod magnis olim agminibus Italiam vastarint, Urbem
 „ Romam incenderint, & Thracias, ac multas gentes diffude-
 „ rint, ut essent Gallo-Græci &c. Seno Gallos equidem, (qui
 „ & Galli Senones & Seno-Gallienses audiunt) & Gallos esse, &
 „ perpetrassè hæc, nemo facillè inficias iverit, confirmantibus in-
 „ primis id ipsum (a) *Silio*, (b) *Livio*, (c) *Polybio*, (d) *Floro*, (e) *Paulo*.
 „ *Diacono*, (f) *Dionysio Halicarnassensi*, (g) *Columella*, aliisque non
 „ paucis. Ast in hanc usque partem mundi excurrissè eos, terravè
 „ occupatà à se nomen indidissè, nec vestigium est apud Histo-
 „ ricos, quod confirmet; nec Synchronismus patitur, neque sermo-
 „ nis argumenta concedunt. *Fortè hoc si scivisset*

*Auberius, ad ineptum prætensionis uni-
 versalis Gallicæ commentum, atque adeò
 ad injustum reunionis institutum adhi-
 bere potuisset.*

§. VIII. Nunc verò fractò cortice, sectisque quasi puta-
 minibus, nucleus ipse duobus veluti condiri posse thematibus.
 „ videtur; quorum alterum quidem veram & propriam, atque
 „ adeo primavam gentis originem indaget, alterum verò, ut
 „ trum indigenæ sint Incolæ, de quorum nunc primordiis con-
 „ stet, an verò alienigenæ, discutiat ac persequatur. De primo
 „ quidem, ob varia sententiarum divortia, non convenit omnino
 „ inter eruditos, liquet tamen certò, VENEDORUM gentem an-
 „ tiquissimam esse & adduci posse, quæ hanc terram semper co-
 „ luerit & habitavit. Huc redeunt omnium, quotquot res Cur-
 „ landicas vel in transitu saltem attigerunt, suffragia, & quibus-
 „ cunquè etiam, vel incidenti modò, & cursim, atque obiter conti-
 „ git,

(a) *Lib. VIII. & XV.* (b) *Lib. V. & XXVII.* (c) *Lib. I & II* (d) *Lib. I.*
Cap. XIII. (e) *Longobardic. rerum Lib. II. Cap. XXXIII.* (f) *In Lega-*
tionum excerptis. (g) *de re rustica Lib. III, Cap. III.*

git, ut aliquid de gentis nostræ origine traderent, Venedis sanè eam acceptam ferunt. Suffragatur peritissimus Venedorum historia (a) *Bangertus*, qui dictos modo Venedos (qui & VENE-TÆ & VINIDI & VENETI & HENETI promiscuè apud Scri-
 ,, ptores audiunt,) totum Sinum Venedicum non inhabitasse
 ,, modo, sed & mari eidem nomen dedisse ex *Ptolemao*, *Tacito*,
Plinio & aliis demonstrat. Accedit, quod (b) *Jodocus Willichius*
 ,, *Resollianus*, expressè sinum Venedicum hodiè Curientem, à
 ,, Curiorum Regione, vulgè *Curland* / nuncupari adserat. Ut
 ne dicam, quantum ponderis ea argumenta habeant, quæ (c)
Cluverus, de oppidi amnisque *Curlandorum Windau* (genti
Wente) nominibus, à gente Venedorum antiqua acceptis, &
 adhucdum retentis, superfruit. Multò minus hic repetere
 opus est, quod doctissimè (d) *M. Christ. Hartknoch* in hanc
 sententiam scribit, probatque ex argumento succini, quod, col-
 ,, ligi quondam apud Venedos solitum, Poëtis fabularum occa-
 ,, sionem dedit, ut Venetis Henetisvè adscriberent, quæ Vene-
 ,, dis Sarmatarum populis erant tribuenda. Conferantur (e)
Ptolemæus, (f) *Plinius*, (g) *Tacitus*, (h) *Antonius Bonfinius*, (i)
Martinus Cromerus, (k) *Herman Conringius*, (l) *David Chytra-*
us (m) *Joh. Matthias à Suderis*, (n) *Joachimus Vaquetius*, (o) *Va-*
adinus, (p) *Zeilerus* & alii plures.

§ IX. Quod cum oblustante nemine, per se clarum aper-
 tumvè sit, ac omni omnino dubitatione careat, inquirendum
 por-

(a) In *Chronicon Sclavorum* *Helmoldi* Lib. I. Cap. II. pag. 9. (b) in *Tacit. de German. moribus* Lib. II. Cap. XXII. exstat apud *Schard. rediv. Tom. I. fol. 66. a.* (c) *German. antiq. Lib. III. Cap. XLIV. pag. 689.* (d) de *Var. reb. Pruss. Dissert. II. pag. 26.* (e) *Geograph. Lib. III. Cap. V.* (f) *Histor. natur. Lib. IV. Cap. XIII.* (g) de *German. moribus.* (h) *Rerum Hungar. Decad. I. Lib. I. fol. 2.* (i) de *Polon. origine & rebus gestis* Lib. V. Cap. IX. fol. 9. 10. (k) de *finibus Imp. Germ. Lib. I. Cap. II. & Cap. XVI.* (l) in *Wandal. pag. 1. 11.* (m) de *origine Bohem. & Slav. fol. 2.* (n) in *Geographia* pag. 146. (o) de *colleg. Germ. Lib. II. pag. 91.* (p) *Itiner. Germ. Cap. I. fol. 3.*

porro in Venedorum originem est , ut sic per gradus quasi, & identidem, ad primum terræ hujus conditorem ascendamus. Venedam verò gentem à Sarmatis oriundam esse, tot Scriptorum firmant suffragia, ut lucem Soli addere velle viderer, si id probandum susciperem, quod jam diu ante me eruditi homines confectum dederunt: Si cui tamen hanc operam sumere libeat, præsto erunt (a) *Ptolemaus*, (b) *Plinius*, (c) *Joh. Aventinus*, (d) *Cromerus*, (e) *Kranzius*, (f) *Guagninus*, aut potius rectius vè *Matthias Strykowski Ossifsevicius*, (g) *Althammerus*, (h) *Zeilernus*, aliique complures.

§. X. Nec tamen nobis adversatur (i) *Melanchton*, qui „ universam Venedorum Fennorumquè & alibi Slavorum gen- „ tem (eàdem origine) ab Henetis ortam esse, judicat, quos „ Herodotus affirmat ex Asia egressos in Illyrico consedisse. Et „ paulo post, nequaquam, ait, illis assentior, qui affirmant, seu: „ Polonos, seu Venedos, seu Slavos, Scythicam gentem esse, sed: „ ab Henetis propagati regnarunt, & in Illyrico, & in Sarmatia, „ & Respublicas magnò consiliò constituerunt. Namque id saltem non impedit, quo minus dicamus, & Henetos ex Paphlagonia in has & vicinas Europæ oras egressos, Sarmatarum nomen adeptos esse, atque sic ne Philippum quidem Venedorum a originem Sarmatis denegare.

§. XI. Multò minus nobis officiant, qui à Germaniis Venedorum origines repetunt, quos manifestum est, impingere in scopulos, & ire in præcipitia, atque ut dicam, quod res est, confundere VENEDOS cum WANDALIS, (alii Vandalios, Vandelos, Vandilos, Vandulos, Vindilos, Vinulos & Vinilos), (k) *Zofsi-*

mus:

(a) *Geograph. Lib. III. Cap. V.* (b) *Hist. nat. Lib. IV. Cap. XIII.* (c) *in Annal. Bojor. Lib. I. fol. 8.* (d) *de orig. & reb. gestis Polon. Lib. I. Cap. XII. fol. 12.* (e) *in Wandal. Lib. IV. Cap. VII. fol. 131. 45. & Cap. IX. fol. 133.* (f) *in Sarmat. Europ. fol. 1. a.* (g) *in Tacit. ap. Schard. rediv. fol. 3. a.* (h) *Itiner. Germ. fol. 12.* (i) *in Regionum & Gentium vocabulis, quæ recensentur ap. Schard. rediv. Tom. I. fol. 77. β.* (k) *Lib. I. pag. 37.*

μῦθος βελδύλας dixit,) qui origine, Parentibus, loco, lingua, moribus institutisque à Venedis distincti, Germanæque originis fuerunt. Prout ex (a) *Plinio*, (b) *Tacito*, (c) *Zosimo*, (d) *Francisco Irénico*, (e) *Micb. Beuthero*, (f) *Procopio*, (g) *Helmoldo*, (h) *Cluvero*, aliisque, nemini facile non constat. Venedos autem oriundos esse à Sarmatis, nec Germanis adscribi posse, enumerati jam supra Scriptores ad unum omnes concedunt. Hinc etiam Venedos à Vandalis secernunt accurati diligentesque Autores, (i) *Martinus Cromerus*; (k) *Bangertus*, & alii, cautèque admonent, non oportere non distingui populos, quos, vel me tacente, migrationum historia distinguit; quorsum videatur Magnus SCHÜRZFLEISCHIUS, Præceptor meus æviternum colendus amandusve:

§. XII. (m) *Taciti* ceteroqui locum, quo Venedorum nationem Germanis an Sarmatis adscribat, dubitare se dicit, eruditè interpretatur (n) *M. Christ. Hartknoch* / dum non ea, propter dubitare Tacitum annotat, ac si negare velit, Venedos originem suam debere Sarmatis; (id enim ipsum concedere, inquit, existimo,) sed eò, quod ratione domicilia figendi Germanicam in iis animadverterit. Quanquam & hic confusæ nominum rationes extant apud aliquos, dum promiscuè utrosque populos sumunt, & Venedos sub Vandalorum, Vandalos vicissim sub Venedorum nomine venditant; exponuntque; Ita namque & Venedi Germani, & Vandali Sarmatæ (quod tamen coargui debet; & sine confusionis nominum patrocinio dictum volo) nuncupari possunt.

§. XIII. Nunc cum ad Sarmatas progrediòr; ordinis atque instituti ratio postulat, ut quisnam Sarmatarum Pater, quis-

B 3

ve

- (a) *Lib. IV. Hist. nat. Cap. XIV.* (b) *de Germ. moribus* (c) *Loc. cit.* (d) *Exeg. Germ. Lib. Cap. XXXIII.* (e) *Animadvers. histor. Lib. I. pag. 15.* (f) *Lib. I. Histor. Vandal.* (g) *Lib. I. Chron. Slav.* (h) *German. ant. Lib. III. Cap. XLVI.* (i) *de origine & reb. gestis Polonorum Lib. I. Cap. X. fol. 10.* (k) *in Helmold Chron. Slavorum Lib. I. Cap. II. pag. 11.* (l) *in Dissert. de rebus Slavicis § IV. Not. e.* (m) *Libro de German. moribus Cap. XLVI.* (n) *de var. reb. Pruss. Dissert. XIX. §. 1. pag. 396.*

ve conditor exstiterit, accuratiùs paulò exponam. Primò verò omnium, removendum hic est, quod Herodotum sensisse (a) *Ant. Coc. Sabellius* annotat, quodque ipse in dubium vocat, & quantum fabula distet ab historiâ, dijudicat; ac si nimirum ex Amazonum cum proximis Scytharum accolis congressu, oriundi sint Sarmatæ. Maximè fidem meretur, quod docti ferè omnes concedunt: Sarmatas à JAPHETO prognatos esse, etsi tamen aliqui, nec ii obscuri nominis Viri, dissentiant. Inter SEMI posteros sanè numerat (b) *Cromerus*, qui in hanc sententiam scribit; Slavos, inquit, & Venedos, ipsos esse priscos Sarmatas, vel ut Græci dicunt, Sauromatas, dispersisque à turris Babylonicæ ædificatione, post diluvium, universæ terræ hominibus, has oras occupasse opinamur, non à Tuiscone, sed ab Asarmate seu Sarmate, quem Moses & Josephus, Ebræi Scriptores, Istri & Jectani filium, Semi nepotem, Noæ pronepotem, fuisse memorant, nomen originemque ducentes; peculiariter deinde nomina eos vel à locis, vel à principibus, vel ab eventu aliquo, ut fit, sibi sumsisse. A quo si non planè, parum tamen abludit (c) *Joh. Aventinus* dum Thüisconem Gigantem Germanorum & Sarmatarum Patrem, cum viginti ducibus, Sami fratris sui nepotibus, ex Armenia venisse in Europam, primumque eorum Ducem, Sarmatam, fundasse Sarmatas, prolixè tradit. Huic testimonio accedere videtur nova quæpiam ratio, eaque à ritibus Ebræorum sumitur, quos in Lithuania, pariter atque in Curlandia, viguisse olim constat, nec hodiernum exspirasse penitus, vestigia produnt: cumque hac faciunt etiam (d) *Joh. Funcius*, & quem ille quidem (e) alio loco citat *D. Andr. Osiander*, qui ab Israelitis, ductu Salmanassar in captivitate tractis, eodem argumentò, eos derivant; quibus suffragatur etiam (a) *Severinus Gæbelius*, hoc unò ab illis diversus, quod Judæos non à

Sal-

(a) *Ennead. II. Lib. V. fol. 105.* (b) *de origine & reb. gestis Polon. Lib. I. Cap. XII. fol. 12.* (c) *in Annal. Bojorum Lib. I. fol. 8. 10. seqq.* (d) *in Comment. in Chronolog. Lib. X. ad annuiv Chr. 1217.* (e) *Loc. c. Lib. I. ad annum mundi 3217.* (f) *in dem einfältigen jedoch gründlichen Bericht und Bedenken vom Ursprung des Agat und Bornsteins C. III.*

Salmanassarē in captivitatem actos, sed desolatā Hierosolymā, & Tito Vespasiano expulsos, in has oras venisse contendat.

§. XIV. At enim verò, si, quod rei veritas exigit, dicendum est, tota divini or historia refragatur *Cromero*, neque cum eo congruunt *Mosēs & Josephus*, ad quos ille provocat, dum neuter horum Afarmatem Semi-nepotem, Noachique pronepotem nominat, sed sacra Genesis Hazarmapheten, (qui alias etiam Hatfarmaphet & apud Arabes Adramauth vel Chadramauth audit) Jactani filium, Eberin nepotem, Salæ pronepotem, Arphachadi abnepotem, Semi atnepotem, Noachi tandem trinepotem fuisse docet. Tum & ab Afarmate non Sauroniatas, sed Attamotitas, Chatramotitas, Chatramothas, Chatrinitas, & Chatrinititas, Atramitas etiam & Adramitas, dici Græcis deducique, & hos tandem ipsos ad unum omnes fuisse Arabes, (a) *Sam. Bochartus* scitè explicat: Quorsum spectant etiam (b) verba ejusdem Josepho opposita: Eos nihilo plus probo, „ qui nimium remota consecantur, ut qui ex Chavila deducit „ Babytacem, & Sachalitas ex Sabteca. Et in ultimo Septentri- „ one Opharitas & Sarmatas ab Ophir & Hatfarmaveth, qui in „ extremo Austro siti sunt. Ac, ut verbò rem exprimam, Sauronatarum populi non à conditore nomen, sed à morib9 (quod suò locò docebitur,) acceperunt. Quod verò ad *Aventini* verba attinet, non agnoscunt sacre pagine Tuisconis fratrem quendam, SAMI nominis, neque ultra duos RIPIAT & THOGARMA numerant. Sin SEMUM intellexit *Aventinus*, Semus non Ascenatis frater, sed patruus magnus, seu avi frater existit, quod ex sacro Codice in vulgus notum est. Illud verò quod de ritibus Ebræorum dicitur, futile est, propterea, quod manifestum est, Japhetigenas, & à Semitarum Ecclesia alienas gentes, maximopere affectasse & æmulatas fuisse instituta atque ceremonias populi sanctioris, id quod post alios nuper (c) *Petrus Daniel Huetius* eleganter demonstravit.

§. XV.

(a) in *Geograph. sac. Phaleg. Lib. II. Cap. XVII. pag. 13.* (b) in *Præfat. ad Geograph. sac. §. interim hic cavendum, &c. circa finem.* (c) *demonstrat. Evang. prop. IV. Cap. II, III, IV, V, VI, VII, seqq.*

§. XV. Darietiam nonnullos, qui è CHAMICÆ posteritatis sobole CANAAN, Slavos seu Sarmatas derivatos cupiant, recenset, & redarguit *Josephus Ben Gorjon* apud (a) *Bochartum*.

§. XVI. Ceteroqui eorum, qui in Japheto ceu Sarmatarum fonte ac origine conveniunt, non una est eademque de Japheti filiis sententia. *Josephus* enim *Ben Gorjon* Sarmatas inter filios DODANIM Javanis nepotes, Japhetique pronepotes numerat, ut testis est (b) *Bochartus*. Plures ejusdem sententiæ videri apud (c) *Cromerum* possunt. Idemque (d) *Bochartus* alio loco, duos saltem Japheti filios, TYRAM & JAVANEM in nostram migrasse Europam annotavit, alios etiam (e) alibi recenset, qui ad MEDOS (à MADAI Japhetis filio oriundos) ex Plinii, Melæ & Trogi suffragiis, Sarmatarum initia natalesque revocant; & ipsum ego *Bochartum* idem asserere hoc ipso crederem, quod „ fortè Sarmatas ex Chaldæo שַׁרְמַיִם *Sear vel Sar-Madai*, quasi Medorum reliquias dici, annotet, nisi verbis proximè antecedentibus, Sarmatas, Parthos, Medosque affines potiùs, quam ejusdem originis fuisse, ipse exinde colligeret, atque adeo prius illud in dubitationem vocaret. Nunc verò Philologica Historiæ immiscere propositi mei ratio vetat.

§. XVII. Plures verò, imo vel maximos calculos illorum urna habet, qui in GOMERUM ultimam Sarmatarum originem reducunt, etsi tamen in Gomeri filiis non usque adeò conveniant, quandoquidem alii RIPHATEM Sarmatarum Patrem constituent, alii verò THOGARMA TEM malint, pluriimi THUISCONEM seu ASCENATEM determinent. Et (f) *Althammerus* ad INGÆVONEM usque, MANNI Filium, THUISCONISQUE nepotem descendit, quem Danos & Sarmatarum nonnullos, singulatim LIVONES, Bructeros, Pomeranos & Holfazenses fundasse annotat. Aliis aliter placet.

Ego verò nunc PRIORI huic finem modumque statuo, veras gentis nostræ origines diatribæ POSTE-

RIORI reservaturus.

(a) In *Geograph. sac. Phaleg. Lib. III. Cap. XV. p. 229.* (b) *Loc. cit.* (c) *Lib. I. Cap. II. fol. 2. a.* (d) *Phal. Lib. III. Cap. I. pag. 171. E.* (e) *ibid. Cap. XIV. pag. 225. B.* (f) in *Tacit. de Germ. apud Schard. rediv. Tom. I. fol. 5. a.*